

EN VARMHANDSGÅVA

Av Gunnar Blomgren, Arjeplog

Från Johanna på Tempelbacken fick jag häromdagen en kopia på ett riktigt förtjusande och omtänksamt gåvobrev som den gamla bondhustrun Anna Christina Engström i Klusån lät uppräta år 1876 när hon var 70 år gammal.

Hon var gift med bonden Lars Fredrik Johansson Engström i Klusån, med vilken hon fått dottern Anna Stina Engström, som i sin tur gift sig med ”Johan” (Johannes) Petterson i Åbacka (bördig från Mattisgården i Harads). På hennes gåvobrevs ingress står att det är en varmhandsgåva. Hon hade länge tänkt giva denna gåva till sin dotters barn, som var syskonen Margareta Petrovia och Anna Evelina. De fick var sin ko, den ena brunfläckig och den andra röd till färgen, bägge korna var skallott (kulliga).

Eftersom Petrovia bara var 11 år gl. och Evelina 10 år gl. föreskrev hon att de, när de uppnått 15 års ålder, skulle få rätt att genast avhämta korna. Under tiden skulle hennes måg Johan Petterson få begagna och ansvara för korna tills vidare. Gåvohandlingen undertecknades av två närvarande vittnen, samt mågen Johan, som fick erkänna allt uti ett.

Nu blev det inga bondhustrur direkt av dessa flickor, för redan år 1882 emigrerade dessa med sina syskon och föräldrar till Nordamerika, inalles 9 personer. Johan Petterson hade tidigare tänkt emigrera men prästen hade nekat utflyttningsbetyg på grund av ett utomäktenskapligt barn som Johan fått med Maja Brita Nordqvist i Svartbjörbyån år 1856. (Hon gifte sig senare med Olof Johan Ullberg och den oäkta sonen var Johannes Ullberg, som flyttade till Luleå stad).

En bidragande orsak till emmigrationen var nog Johans rätt dåliga ekonomi. Bland annat lät gästgivaren Carl Johan Nilsson på Kläppgården i Harads göra utmätning hos Johan av en häst, sparrar och foder. Efter det att familjen for till Amerika avverkades på Åbacka många sparrar som täljts fyrkantiga i skarpkant 18 tum.

Hilding Lundström i Harads berättade för mig 1976 att hans Mattissläkting, åbon Johan Petterson i Åbacka, farit med familjen nedför älven på en timmerflotte med det allra nödvändigaste, de lär t.o.m. haft en vävstol med sig. De hade sällskap på flotten nedför älven med familjen Sandbergs från ”Samuels” i Södra Harads. Pojkarna från dessa familjer skall ha blivit ovänner på flotten och börjat brottas varvid de fallit i älven och så när hållit på att drunkna.

Det var troligen på en liknande flotte utvandarna for med sitt bohag neröver älven. Flotten på bilden gick 1937 från Bjässand kl. 20.00 och var framme i Hednoret kl.09.00 nästa dag.

Från Luleå seglade familjerna med en skonare till Göteborg och därifrån for de i en öppen båt över till Amerika. Överresan skall ha tagit hela 7 veckor. Var i Amerika de skall ha bött kom Hilding ej ihåg, men från deras farm där ute skall familjen på senare tid sålt mycket tomter. Det blev mycket bebyggt där. Äldste sonen Nils Johan skall ha blivit dödad av ett lejon som rymt från någon cirkus under den stora jordbävningen i San Francisco år 1906.

Sonen Perex Constantin lär ha blivit någon sorts redaktör för en tidning i Amerika. Han skrev en hel del till Hildings pappa, till en början på en blandning av svenska och bondska, som sen fick mer och mer inslag av engelska, och till slut blev breven bara på engelska, varför ingen här hemma förstod något. Perex skall visst ha dött år 1918, då de hade sänt över ett fotografi på hans gravsten. Perex höll också länge kontakt med sin släkting Ida Larsson från Notmjälan. Deras mor Anna Stina Engström skall ha skrivit till Notmjäla-Ants hustru att hon ångrat sig så hemskt mycket att de någonsin utvandrade. Måntro var de bodde och hur det gick för dessa utvandrare?

Sacramento Street i San Francisco, 1906